

'In memoriam'

Notari de l'interludi tràgic

El periodista Josep Faulí, que va ser el primer director d'aquest diari, va publicar fa pocs mesos 'Repertori d'una recuperació. Premsa en català 1939-1976' a Publicacions de l'Abadia de Montserrat • Josep Maria Huertas

Fa exactament un quart de segle Josep Faulí (Barcelona, 1932-2006) va publicar un llibre dins la col·lecció *L'Escorpí*, d'Edicions 62, que responia al títol *L'interludi tràgic*, i aclaria l'època a la qual feia referència, 1939-1975, tota una constant en les seves preocupacions de periodista i de ciutadà. El seu darrer llibre, publicat enguany, és *Repertori d'una recuperació. Premsa en català 1939-1976* (PAM). Com es pot veure, fidel a una manera de ser, Faulí va seguir fent de notari del catalanisme cultural sota el franquisme.

Si el 1981 recollia a *L'interludi tràgic* una sèrie de treballs publicats al desaparegut diari *Tele-exprés*, ara ens ha ofert un inventari de 815 publicacions aparegudes en català des del mateix 1939, l'any d'acabament de la Guerra Civil, fins un any després de la mort del dictador, quan ja va poder aparèixer el primer diari en català, aquest mateix que vostès estan llegint, l'AVUI, del qual ell va ser el primer director.

L'autor avisa en el pròleg que "no es tracta d'un repertori complet, sinó d'una aportació, però d'una aportació al repertori que, amb la seva ordenació, extensió i ambició, fins ara, mai no s'ha

confeït". I un, que el coneixia, sap com agrair que els lectors li fessin arribar més dades per afegir a les seves esforçades investigacions. Perquè Faulí tenia vocació de recopilar diversos inventaris sobre el que creia que calia fer, des d'un *Diccionari de catalans de ficció* (La Campana, 1995) sobre personatges de grans novel·les, fins a una relació dels premis literaris (*Mig segle de la Nit de Santa Llúcia*, Omnium Cultural, 2000), això sí, sempre dins de la cultura catalana a la qual tant va aportar com a crític, com a periodista i com a estudiós.

'Repertori d'una recuperació' relaciona, any rere any, els esforços per fer que la premsa en català no fos absent dins l'àmbit d'una dictadura que havia decidit suprimir-la de la vida pública. El primer títol que relaciona, dins del 1939, és la publicació naturalista *Amics del Sol*, que va aconseguir treure dos números en català quan ja aquest idioma havia estat prohibit. Altres tres revistes es van sumar el mateix any, dins del país, a la nòmina de resistents de la llengua, el *Full Parroquial de la Garriga*, *Vetlla* i *Superació*, que joves de tendència nacionalista, afins al Front Nacional de Catalunya, van treure sis

Faulí va aportar molt a la cultura catalana, com a crític, periodista i estudiós

vegades consecutives a Vilanova i la Geltrú. Afegeix que la dirigia Josep Serra Estruch i la distribuïen casa per casa els mateixos que la feien. Les altres dotze publicacions d'aquest any esmentades per Faulí es feien fora de Catalunya, des de França a l'Argentina, ja que l'inventari inclou tot el que es feia en català arreu del món.

Faulí hi posa fins i tot revistes efímeres, fetes a la presó Model, com *L'Espurna*, editada per gent del POUM el 1940. El nom era la traducció catalana d'*Iskra*, primer diari revolucionari dels bolxevics, segons va explicar en el seu dia un dels seus redactors, Ramon Fernández Jurado. Se'n feien uns cent exemplars, i es distribuïa amb totes les precaucions dins i fora de la garjola. L'autor dedica, lògicament, més espai a aquelles revistes que han tingut una vida més llarga, com ara *Treball*, del PSUC,

El periodista i crític literari Josep Faulí. GUILLEM HUERTAS

filla del diari del mateix nom aparegut en plena Guerra Civil i *Tele-estel*, primer setmanari legal editat després del 1939, que va aparèixer el 1966 i del qual Faulí va ser un dels puntals.

Fins i tot comptabilitza alguns materials que difícilment serien considerats avui dia com a premsa, com

ara el *Llibre de Tothom*, una mena d'almanac literari que va sortir del 1962 al 1965, dirigit les tres primeres ocasions pel poeta i dramaturg Joan Oliver. Cal agrair a Faulí que pequés per excés més que per defecte. Algunes vegades l'explicació de la publicació és massa sucinta al meu criteri, com

quan parla de *Quaderns de l'Exili* (1943), o del mateix diari AVUI, al qual només dedica tres ratlles.

Són, tanmateix, petites objeccions a un treball que, com la major part dels que va fer, és una contribució impagable al millor coneixement de la cultura, en aquest cas concret de la premsa, d'un país en els seus temps més difícils, els de l'interludi tràgic, com ell va definir amb encert.

I ara, un comentari personal. El 14 de setembre s'inaugurava al Col·legi de Periodistes de Catalunya una exposició sobre *Trenta anys de diaris en català*, per recordar l'aniversari de l'AVUI. Ell hi havia de parlar, amb Vicent Sanchis, actual director del diari. Va trucar hores abans per excusar-se dient que havia d'anar a l'hospital per unes proves i que li sabia molt de greu no poder ser-hi. Tres setmanes més tard, moria.

Ara, però, podem rellegir els seus llibres, en especial aquest darrer *Repertori d'una recuperació*, que ens permet saber que, contra un cúmul de dificultats, tots els anys de la dictadura van sortir noves capçaleres, dins i fora de Catalunya, per deixar ben clar la voluntat d'una gent de seguir escrivint en la seva llengua.

Pensar és de rucs

Dolors Miquel

Llegir March

No em refereixo al títol, en Jaume, els versos del qual no trobo pas gaire interessants. Ni tampoc al pare, en Pere, els versos del qual m'interessen molt en la seva tonalitat fosca, profunda, ètica i despullada. Em refereixo al fill i nebot, respectivament, el follador Ausiàs March, el que es volgué el gran amant de dones, el gran mestre d'amor, el senyor feudal que participà en batalles navals vora altres grans poetes de l'època, el que féu d'amo d'esclaus, i segurament usà drets en esclaves, i fou llibertí i escandalós, tant

que la seva pròpia poesia, i fins i tot alguna demanda reial, traslluí aquests aspectes llicenciosos, amb noiets i noiets, aspectes de la seva vida considerats foscos i poc morals per un savi de l'alçada de Martí de Riquer, que els intentà minimitzar en la seva gran redacció dels primers toms de la *Història de la literatura catalana*. Però més enllà d'aquesta imatge d'època, que agafa dels fets viscuts els més vistosos i ens en fa un clixé, queda alguna cosa més real, una cosa que ens apropa a ell i al seu ésser d'una manera definitiva. I aquesta cosa és la seva poesia.

Perquè si hi ha alguna cosa que sempre diu la veritat és la poesia. O, com diu Cocteau parlant de Baudelaire, perquè desconeixia Ausiàs March: "El poeta és exacte. La poesia és exactitud. Des de Baudelaire s'ha anat compriment a poc a poc que la poesia és un dels mitjans més insolents de dir la veritat". I jo afegiria que si alguna vegada la diu d'una manera contundent, directa, despullada i completament nua, és en el cas d'Ausiàs March. Un cas insòlit. Un cas de poeta que s'encara a ell mateix amb una lucidesa i una sinceritat totals, s'hi encara en les seves contradiccions,

Ausiàs March és únic en la poesia de totes les èpoques i de tots els temps

pensaments, idees... I ho fa sense tabús, sense filtres, agafant per a tal objectiu un llenguatge despulcat d'allò que comunament s'entén per lirisme: un llenguatge cru, arestat, agre, sec, fort, melangiós, poques vegades delicat o irònic. Un llenguatge que no està per hòsties, que va de cara al gra. Un cas que permet dir que és únic en la poesia de totes les èpoques i de tots els temps. Però, malgrat aquesta evident simplicitat, la lectura de March requereix un esforç i una lentitud lectora que, a canvi, deixa un pòsit espiritual, intel·lectual, emocional... Deixa una experiència única.